

De tragedie van Valkenburg

VER IN HET OOSTEN kondigde zich in de nog donkere nacht het licht van de dageraad aan. De sterren werden al wat bleker, maar ze deden allemaal nog mee met het nachtelijk spel aan het firmament. Het zou weer een mooie, zonnige dag worden; er was, voorzover de wat slaperige wachtposten rond het vliegterrein-in-aanbouw bij het dorpje Valkenburg aan de voet van de Katwijkse duinen konden zien, geen wolkje aan de lucht. Het was stil buiten, de militairen van de bewaking - twee dagen geleden was de bezetting van het vliegveld aangevuld van 150 tot ongeveer 450 man - sliepen, evenals de bewoners van het onbekende Valkenburg, die enkele honderden meters verder onder de wol op een oor lagen. Vierhonderdvijftig soldaten en zo'n zevenhonderd burgers sliepen naar de nieuwe dag toe op die vroege ochtend van de 10de mei, vandaag vijftienvintig jaar, een kwart eeuw geleden.

WAS HET EIGENLIJK wel zo stil? Het leek of er ergens in de donkere ruimte een onbestemd gedreun hing, een ritmisch gebrom. Het geluid werd sterker en de wachten bij de hangar waren hun doezelig gevoel kwijt: er was tenminste iets waar je weer op kon letten. Vliegtuigen waren het, dat werd hen wel duidelijk. Wel meer kwamen in die dagen toestellen over, Duitse of Engelse, die soms in het licht van Nederlandse zoeklichten werden gezet en nu en dan een wolkje grauwe kruitdamp van een waarschuwende, barstende luchtdoelgranaat in hun buurt kregen. Namens het Nederlandse volk, dat de distributiekende en voor een deel zich in allerlei stellingen sinds augustus lag te vervelen, maar dat in elk geval buiten het dodelijk gekrakeel in Europa wilde blijven. Overvliegers weer, dachten de posten en in Valkenburg draaiden sommige vaders en moeders zich, even gestoord in hun slaap, mompelend op de andere zij.

Anno 1940

10 Mei

DRIE UUR was het geweest en het motorgeronk werd sterker en ging niet meer weg. Het vliegveld was gewekt. De commandant, kapitein C. van Zuylen, riep de manschappen naar hun stellingen, er was iets niet in orde daar boven. Daar draaiden zwarte vliegtuigen rondjes. Enkele minuten later ratelden de mitrailleurs. Een luchtgevecht. Lager vliegende toestellen, zwart wit omrande hakenkruisen op de zwarte huid. Heftiger schieten. Verbaasd en overrompeld kwam Valkenburg uit de slaap. Gordijnen gingen open en verwonderd keken tientallen ogen naar dat onbegrijpelijk toneel boven de polder en het veld. Dit moest oorlog zijn. Hier, vlak naast de deur; geen droom en onwerkelijke schimmen, maar knetterende werkelijkheid. Toen vielen de

eerste bommen. De aarde trilde, glas brak. En midden in het gedreun van de steeds klaarder wordende ochtend liepen vele Valkenburgers, niet angstig, alleen maar verrast en ontsteld, naar de toegangswegen van het vliegveld. Een donderslag bij heldere hemel had niet meer ongeloof kunnen wekken. Was dit nu oorlog? De eerste angst sloeg toe, het onzekere gevoel kwam op. Daar buiten werd een monster geboren, een hels gevaar, dat dood en vernietiging kwam brengen.